

'Neem afstand van versnipperde speelplekken en ga voor inclusiviteit'

Kleurrijke beweegpleinen voor gezonde inwoners

De Skills Garden in Almere Haven is 4400 m² groot en succesvol sinds de oplevering in 2019

Kleurrijke, goed doordachte beweegpleinen dagen inwoners uit om te sporten. En niet alleen kinderen of jongeren. De zogenoemde Skills Gardens zijn er juist voor iedereen, jong én oud. De opzet en plek zijn cruciaal, net als de medewerking van sportdocenten, coaches en inwoners. Veendam, Almere, Den Haag en Haarlem hebben inmiddels zo'n Skills Garden. De invalshoek verschilt, maar het resultaat is hetzelfde: mensen van alle sporten en leeftijden vinden elkaar en worden uitgedaagd om meer en veelzijdig te bewegen. "Een skatepark is heel eenzijdig."

Auteur: Marko Faas | Beeld: Kragten/ASM

René Wormhoudt heeft een missie. De fysiektrainer van de KNVB wil iedereen zoveel mogelijk laten bewegen. Een gesprek met hem begint altijd met een vraag: wat doe jij om te bewegen? Wormhoudt is medegrondlegger van het Athletic Skills Model (ASM), een andere manier van denken over bewegen. Eerst alleen voor topsporters, maar inmiddels is het model doorontwikkeld, zodat het toepasbaar is voor iedereen.

Wormhoudt ontwikkelde het model toen hij bij Ajax werkte met jonge voetballers. Hij zag dat die wel konden voetballen, maar geen atleten waren. Samen met professor Geert Savelsbergh van de VU Amsterdam bedacht hij het nieuwe talentontwikkelingsmodel. Het gaat uit van tien grondvormen voor bewegen. Denk aan balanceren en vallen, klimmen en klauteren of bewegen op muziek.

Veel data

Tot zover het model. Want hoe kom je nu tot een plek waar dat handen en voeten krijgt? "Met heel veel data", zegt Tommy van den Dungen. Hij is een van de experts Skills Gardens bij adviesbureau Kragten. Het bureau ontwikkelde het concept van de Skills Garden samen met Wormhoudt. Van den Dungen helpt gemeenten helpt gemeenten, scholen en zorginstellingen bij de totstandkoming van zulke beweegpleinen.

"Allereerst onderzoeken we de beoogde plek. Is die geschikt? Een Skills Garden moet onder meer goed zichtbaar en bereikbaar zijn", zegt Van den Dungen. "Dan komt de vraag: welke stakeholders zijn er? Betrek sporters, clubs, coaches en de buurt al vroeg in het proces." Pas daarna schakelt hij specialisten in, onder wie landschapsarchitecten en mobiliteitsexperts, en

In Veendam is de Urban sport community nauw betrokken geweest bij de inrichting van het onderdeel pumptrack in de Skills Garden

De Skills Garden in Veendam is aangelegd bij de heilige grond bij het stadion van het failliete SV Veendam

Skills Garden zijn, met recht, openbare tuinen. Groen is een belangrijk onderdeel, zoals hier in Almere Haven

René voor de vertaalslag naar de inrichting en het ontwerp. “Zo’n eerste fase is best complex. Veel mensen zitten aan tafel. Belangrijk is om niet alleen in eigen sector of domein te kijken, maar veel breder. In theorie klinkt dat logisch, maar in de praktijk blijkt verbinding maken best lastig voor veel mensen.” Het gaat er dan ook niet om een pleintje opnieuw in te richten of een speelplek te bouwen. “Dan moet je niet bij ons zijn. Kragten richt zich juist op die integrale aanpak, waarbij veel doelen samenkomen.”

Eigenaarschap

“Participatie is heel belangrijk”, weet ook André Kemper. Hij is projectadviseur van het Almere Kenniscentrum Talent en was nauw betrokken bij de Skills Garden in Almere Haven. Hij sprak bij de start van het project in 2017 eerst uitgebreid met buurtbewoners. “Het eigenaarschap nemen ze op die manier heel natuurlijk op zich. Zij zorgen zo voor de controle.”

Almere bood de vele sportprofessionals in de gemeente aan om meer te leren over ASM. De stap naar een Skills Garden was daarna snel gemaakt. Toch is het beweegplein in Almere Haven meer gericht op de wijk, en minder op topsporters. “Dit is een plek voor de buurtcoaches.” Toezichthouders vormen, samen met de buurt, de oren en ogen. Het onderhoud ligt bij de sporthalbeheerder. De plek is erg succesvol volgens Kemper, die binnenkort start met nader onderzoek naar het gebruik. “Ik zie nu al dat het altijd druk is op het veldje.” En niet alleen met kinderen. Vanwege het succes werkt Almere nu aan een tweede Skills Garden in Almere Stad. “Ook daarbij betrekken we echt iedereen”, zegt Kemper. “We laten mensen meedenken over de vraag wat een geschikte plek is en wat de behoefte is in de wijk.”

Sportverenigingen

Een heel andere opzet van een Skills Garden is te zien en te beleven in Veendam. De Groningse gemeente opende afgelopen maart een groot beweegplein volgens de uitgangspunten van ASM. De aanleg heeft een lange voorgeschiedenis, zegt Mark Bakker van Sportbedrijf Veendam en initiatiefnemer van de Skills Garden in die gemeente. “In 2013 ging SV Veendam failliet. Toen hadden we opeens een stadion en sportpark dat niet langer gebruikt werd. Waarbij we natuurlijk wel de sfeer wilden behouden. Emotie was een factor.”

Ook bleek dat een schoolgebouw een slechte fundering had en was behoefte aan een nieuwe wielerveding. Veendam begon daarom te schuiven met de grond bij het oude stadion. Zo ging de amateurclub naar het hoofdveld van SV Veendam en werd op de oude plek van de amateurs een nieuw schoolgebouw neergezet. Om de velden kwam de wielerveding.

“Onderweg hebben we ook nog een dojo aangebouwd”, zegt Bakker. “Maar altijd met de visie: hoe kunnen we centraliseren, iedereen betrekken én iets nieuws creëren.” Alles viel op z’n plek toen hij het model van Wormhoudt zag op een congres van de Vereniging Sport en Gemeenten.

Community

“Toen is het schetsen gestart”, zegt Bakker. Mét alle stakeholders, want ook in Veendam is fors ingezet op participatie. “We hebben heel groot afgetrapt. Allereerst hebben we cursussen ASM gegeven aan alle sportdocenten op de scholen, de trainers, coaches, buurtsport, topsporttalenten en ondersteuners. Voor vrijwilligers hebben een kortere cursus ontwikkeld. Iedereen was welkom.”

Door het uitgebreide participatietraject weten de deelnemers elkaar goed te vinden, ook in de Skills Garden, merkt Bakker. “Zo gebruiken de judoclub en de voetbalvereniging elkaars trainingen. Dat komt doordat je door het ASM niet meer in hokjes denkt. Door de Skills Garden is de beweeg- en sportcommunity naar elkaar toegegroeid.”

Die nauwere samenwerking uit zich ook in het beheer. De gemeente onderhoudt het sportpark zelf, maar voor beheer en toezicht zijn integrale werkgroepen gestart. “Vroeger had iedere club zijn eigen vrijwilligers. Nu niet meer. Alles loopt door elkaar en de gemeente bemiddelt. Dat gaat heel goed eigenlijk.”

Urban

Voor Wormhoudt en Van den Dungen gaf de brede opzet in Veendam kansen om het concept verder te brengen. “Heel veel steden hebben ruimte voor invulling, maar dan moet er voor hun wel ‘urban’ voor staan”, zegt Wormhoudt. “Interessant, maar urban is gericht op specifieke doelgroepen.” In nauwe samenwerking met de Veendamse urban community zijn hun elementen in elkaar geschoven voor meer inclusie. “Dat is the next step geweest: urban verbinden in grondbeweging en cultuur. En open te stellen voor andere doelgroepen, zoals rolstoelers.”

Veendam heeft meer primeurs. Een Skills Garden is zo ingericht dat claimgedrag wordt ontmoedigd, zegt Wormhoudt. “Maar soms wil een leraar van een basisschool daar zijn sportles geven. Daarom staan er zuilen waarop je kunt zien of een veldje gereserveerd is.” Wat Veendam ook heeft toegevoegd aan de Skills Garden zijn 150 voorbeeldvideo’s met oefeningen en trucs. Ook is het daar

mogelijk om attributen, zoals stepjes, te lenen. Die zijn niet nodig om te bewegen, maar geven ieder kind de kans om mee te spelen.

Prijskaartje

Geld is niet alleen een factor in individuele gezinnen, maar ook voor gemeenten. De prijs van dit soort veldjes is een belangrijke factor. “Is het duurder?”, vraagt André Kemper zich hardop af. “Ik denk het niet, want alle vormen van bewegen zijn ermee vertegenwoordigd. Natuurlijk heeft het een prijskaartje, maar niet meer dan een sportveld. Het verschil is dat je in een Skills Garden alle grondvormen terugvindt. En je kunt er natuurlijk meerdere doelgroepen faciliteren. Daardoor versterk je de sociale cohesie en dat is weer belangrijk in het sociale domein.”

Van den Dungen ziet ook het prijskaartje, maar merkt dat het geld er uiteindelijk wel komt. “Juist door die integrale aanpak blijkt er financieel veel meer mogelijk te zijn. Kijk breder dan alleen sport en spel, en neem gezondheid en sociaal mee in de afwegingen. Denk bijvoorbeeld aan een Skills Garden buiten in plaats van een nieuwe gymzaal. Of één goede Skills Garden in plaats van zes versnipperde speelplekken. Er is altijd wel een potje te vinden voor een doelgroep die baat heeft bij een Skills Garden.”

Dat ziet ook ASM-bedenker René Wormhoudt. “Aan een Skills Garden hangt een prijskaartje, maar gemeenten hebben dat ervoor over. Het voordeel van een Skills Garden is dat veel meer mensen vanuit verschillende hoeken mee kunnen doen. Die diversiteit aan doelgroepen maakt het bijzondere plek. Is het zaligmakend? Nee, maar het bereikt wel veel meer doelen vanuit meerdere invalshoeken.”

